

SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM, ORVOSEGYETEM ES A PEDAGÓGIAI FŐISKOLA LAPJA

II. évf. 21. szám

1954 november 9

Ára 40 fillér

NOVEMBER 7

Az orosz nép 37 évvel ezelőtt diadalra vitte a marxizmus-leninizmus halhatatlan eszméit. Evvel beigazolta az emberiség előtt ennek az eszmének világformáló erejét, történelmi jogosultságát. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom munkát és kenyeret adott az éhezőknek és a munkanélkülieknek Oroszországban. Kielégítette az orosz parasztság évszázados földigényét és megteremtette az oroszországi népek fejlődésének szabad életfeltételeit. A Szovjetunió népeinek története 1917 októbere óta szakadatlan tanúságtétel amellel, hogy az új rend a békés dolgozók rendje, az emberi tudás és alkotni akarás győzelmének rendje, a béke társadalmá.

A Szovjetunió népeit a nagy forradalom meggyőzte arról, hogy a Kommunista Párt a népek ügyének önzetlen vezetője, hogy az egyetlen párt, mely igazi hazaszeretetre tanít és nevel, mely bátran leleplezi az ellenséget, és sorait is elég erős megtisztítani azoktól az elemektől, akik feladják a kommunizmus eszméjének szolgálatát.

A Nagy Honvédő Háborúban aratott dicsőséges győzelmek nem véletlen és váratlan eredmények, hanem szorosan összefüggnek ezek a győzelmek a szovjet hatalom politikai és társadalmi magasabbrendűségével. A felszabadult népi demokratikus országok ma már szintén a szocializmus építésének útját járják. S az idáig vezető utat, ha áldozatokkal, ha sok munkával is, de rövid tíz év alatt tették meg. Tíz év történelmi időnek nagyon rövid, de mégis elvitte a népeket egy új világba, amely nemcsak ellentét a réginek, hanem teljesen új korszakot nyit az emberiség történetében: a teljes szabadság korszakát.

A magyar nép különösen megértette, mit jelent számára a Szovjetuniótól kapott szabadság. A 25 éves ellenforradalmi terror azon-

kívül, hogy a kommunistákat kegyetlenül hajszolta, minden progresszív mozgalmat üldözött, minden hazafit meggyalázott, csupán a hazafiság jelszavait bemocskoló árulóknak szavazott bizalmat.

A felszabadulás nemcsak egyes osztályoknak, hanem az egész dolgozó népnek, minden becsületes hazafinak hozta a szabadságot. Ezt a szabadságot tíz éven át a magyar kommunisták pártja védte és fejlesztette. A felszabadulás után a belső ellenség támadásai veszélyeztették hazánk függetlenségét. A párt és a munkásosztály feladata ekkor a szabadságjogok kivívása és megvédése volt. Harcot kellett folytatnunk azok ellen, akik a régít akarták, akik nyíltan vagy titkosan kiharcolt jogaink ellen szegültek.

Az eltelt tíz esztendő megváltoztatta társadalmunk szerkezetét. Azok az ellenséges osztályok, amelyekkel akkor harcban álltunk, elvesztették gazdasági hatalmukat és politikai erejüket. Pártunk országvezető erővé lett és az a feladat hárult rá, hogy a dolgozók, a szocialista társadalmat építők egységét megszervezze és vezesse. E cél megvalósításának jegyében ülésezett a nemzet egész egységét kifejező Népront Kongresszus is. Ez az egység tíz harcos és hibáktól nem mentes év tapasztalatai után születik meg. Pártunk erejét az bizonyítja legjobban, hogy rátalált erre az útra, hogy felismerje: a szocializmust a nemzet teljes bizalmára és erejére támaszkodva építhetjük fel legeredményesebben.

November 7 példája arra tanít bennünket, hogy áldozatot tudjunk hozni a saját ügyünkért, hogy magunkénak érezzük a világ népeinek szabadságát is, hogy ne csak emlékeztető, hanem kommunista cselekvésre serkentő dátum és további munkánkhoz a legjobb tanulság legyen a nagy forradalom napja.

Egy kitűnő DISZ vezetőségválasztó gyűlés

Elhatároztam, hogy figyelemmel kísérem az Orvosegyetem legjobb évfolyamának — mely elnyerte a DISZ-bizottság vándorzászlaját — vezetőségválasztását. Nem reméltém, hogy színvonalas, élénk, harcos vezetőségválasztásnak lesznek tanúja. Főleg azért nem, mert véletlenül elbeszélgettem a régi vezetőség néhány tagjával, s amit e beszélgetés alatt tapasztaltam, az nem volt valami biztató.

Nem akarom részletezni, csupán egy dolgot említek meg ebből a beszélgetésből, — de ez az egy jellemző: »Sz. elvtárs: Tudod, vezetőségválasztásra készülünk. Azonban csak mi, a régi vezetőség. A tagság nem.«

— Mondom: — »Nem értém!« — s aztán rövidesen megértettem. Kiderült, hogy »a szegény passzív tagság« nem is készülhet, mert a vezetőség elfelejtette közölni velük a dolgot.

Nem kell tovább részleteznem, ugye-e? Mindenki megérti, miért van elszigetelve egymástól a vezetőség és tagság.

Ilyen előzmények után gyűlt össze az Orvosegyetem II. évfolyama vezetőséget választani. Sok meglepetés ért. A gyűlésen az arcon érdeklődés tükröződött, közben innen-onnan is elkaptam egy-egy szót: »No, megrendezük harmadszor is a választási cirkszt.« — »Az előre kijelölt és megírt listákkal, az előre kijelölt jelölő bizottság kivételével, majd pedig, ha meggondolja, vagy elunta magát, előjön az előre kijelölt mellékszabálból és egyhangú felolvasás után

a tagság egyhangúan fogadja el az új vezetőséget.«

Tévedtek. Először ott lepődtem meg, mikor a hozzászólásokból kiderült, hogy a passzív tagság nem is passzív.

A másik meglepetés akkor ért, mikor hallgattam a jelölő bizottság jelölését. Nem a megadott szempontok szerint jelöltek egy-egy tagot, hanem saját elgondolásuk szerint két-három tagot is egy funkcióra. Ekkor aztán megkezdődött az érdekes, fordulatos, igazi választás. A tagok most nem egyhangúlag szavaztak, mint máskor. Csafáztak, vitatkoztak, tiltakoztak... Nem fogadtak el mindent szolgálai szerénységgel, kritikálanul. Élvezet volt hallgatni. Ha az új vezetőség olyan aktivitással végzi majd munkáját, ahogyan megválasztották, nem félhet attól, hogy elveszti az Orvosegyetemi DISZ-bizottság vándorzászlaját.

Azt hiszem, sok más DISZ szervezetben is vannak hasonló problémák, passzív, elszigetelt tagság, formális választás stb. Érdemes lenne megvizsgálni, vajon ennek oka nem az-e, hogy nem fordulunk, vagy nem megfelelően fordulunk fiataljaink felé. Ez a választás azt bizonyítja, hogy ha támaszkodunk DISZ-tagjainkra, nem csalódunk. Ha megtaláljuk mindig a kellő formát, mint ahogy a jelölő bizottság megtalálta ebben az esetben, akkor minden vezetőségválasztás olyan jó lesz, mint a II. évfolyamé. Akkor pedig megszűnik a DISZ-tagság passzív tömeg lenni és lesz kire támaszkodnia az új vezetőségnek.

(T. F.)

Radnóti Miklós a szegedi egyetemen

„Két bordám közt már feszülő, rossz fájdalom ébred, reszket ilyenkor s emlékemben oly régmondott szavaid...” élesen élnek

(Radnóti Miklós: Ötödik Ecloga)

1930 őszen, egy év híján 25 éve már, a Bölcsészettudományi Kar folyosóján találkoztam először vele a kezdődő tanév izgalmatól piruló lányok és fiúk között. Itt, a dékáni hivatal falához támasztva dedikálta még Budapesten megjelent első verseskötetét, a „Pogány Köszöntő”-t. Ettől kezdve egyenként adta ide új verseit elolvasásra, most már azokat a verseket, melyek egyre jobban és jobban italták át szegedi élményeivel. Ezek az élmények költői világának jelentős gazdagodását hozták magukkal. Előzetesen is kapcsolata volt a munkásmozgalommal, szocialista költőnek vallotta magát, az ellenforradalmi Magyarország népének szörnyű nyomora s a kor társadalmának számtalan visszahatója azonban igazában itt, Szegeden, az épp akkor szervezkedni kezdő baloldali egyetemi ifjúság, a „Szegedi Fialatok” munkáshozmunkája és tanyai kiszállásai közben vált eleven élményévé s költészetének egyre erősödő motívumává. „Kiteljesedett nyomorunk fölött vörös hamvakkal viszik szét hajnalodó élelmeinket” — olvassuk egyik ekkortájt írt versében de szinte mindegyikben találunk ehhez hasonló, egyelőre még a szimbolikus kifejlődésbe átjáruló sorokat. Ekkor már legszemélyesebb keserve is a kor elnyomott fiataljainak közös panaszává szélesült:

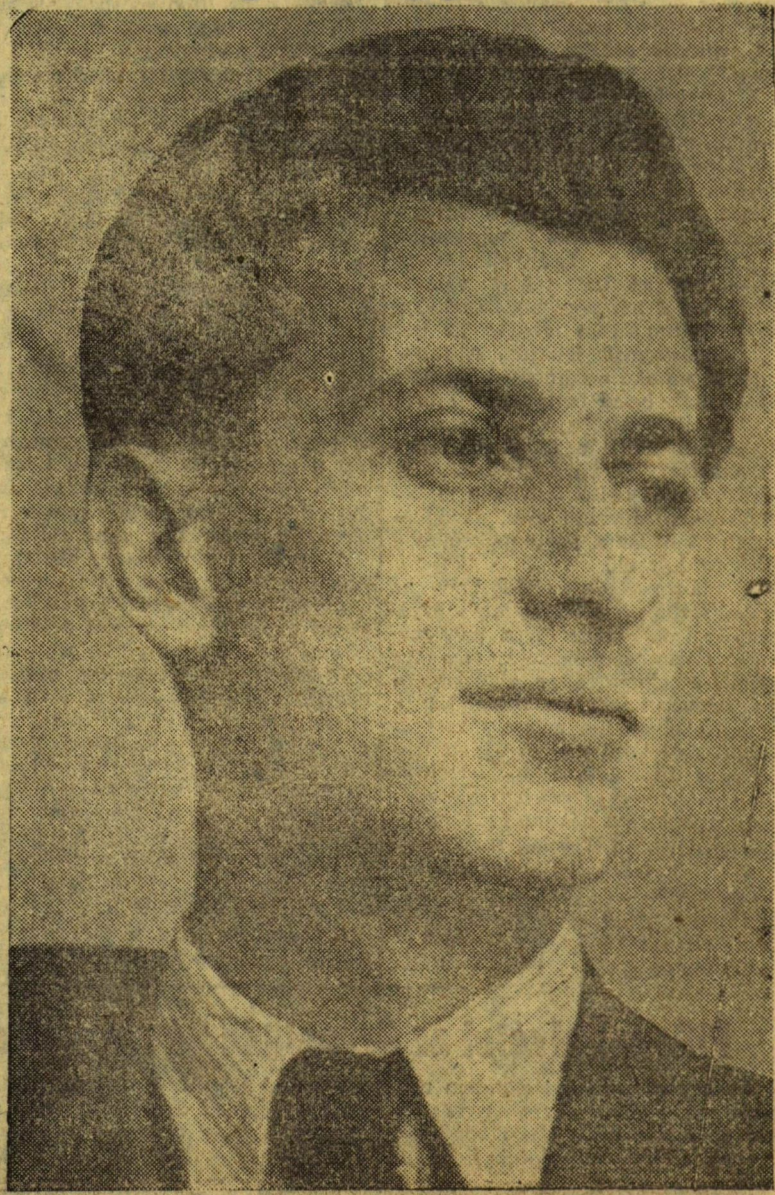
Nyár volt pedig; de szegény menyasszony és vőlegény előtt most sem nyílt ki életük rózsafája! Kék máju szinű vörös orgonát dobált fiatal díszül kalapunkra; már hóba bukó esők tarka színeink nyomor ilják s takarót vár a fészkes vetés!

Nem kiforrott realista költészet még ez, de már sokat hordoz magában annak lehetőségeiből. Ott van, legalább is versei egy-egy élesen felvillanó képében — bár ezt nagyon nehéz észrevenni s tudtommal nem is vetlők még észre — a népköltészet hangja is, amivel szintén Szegeden, főképp a haladó egyetemi hallgatók által kiadott Szegedi Kiskalendáriumok népdalain keresztül kezdett ismerkedni.

Közben szorgalmasan tanul, magyar-francia szakos tanárjelölt. Indexe tele van az akkori osztályzati rendszerben „rendkívüli” eredményt jelentő kitűnő kollokviumokkal. Első szemintáriumi dolgozatát a kortárs fiatal költőkről írta s különösen József Attila akkor még alig méltatott líráját emelte ki. Ugy tudom, hogy ez volt az első alkalom, amikor József Attila neve egyetemi órán előkerült. Alapvizsgai dolgozatát a felvilágosodás korának magyar költészetéről kapta, ennek az az érdekessége, hogy bevezető soraiiban az irodalom marxista szempontú kutatása mellett tett határozott hitvallást. 1931 tavaszán Széchenyitéri szerény diákszobájából kobozták el az „Ujmódi pásztorok éneke” című verses kötetét.

1933-ban jelenik meg harmadik verseskötete, a két és fél év termését összegyűjtő „Lábadózó szél”. A szegedi élményeket ezen a kötetben is könnyű végigkísérni, nem utolsósorban a kötet egyre erősödő forradalmi hangjában, mely mögött az illegális MKP egyetemi sejtjében való részvétele is ott izzik. Igaz ugyan, hogy ez a kötetet is még mindig erősen jellemzi a mondánivaló szimbolikus megfogalmazásra való hajlam s az első világháborút követő évtized sajátos stílusromantikája, az expresszionizmus, a szürrealizmus egyébként egyre józanabb s egyre inkább realiztikus jegyekkel telítődő formavilága mindez azonban forradalmi hitvallásának határozottabbá, keményebbé válását, s az eljövendő forradalomba vetett hitet is kifejezi.

Közben egyre mohóbban issza magába a magyar költészet és a

című kötele (Szegedi Fialatok kiad.) már világosan elárulja irodalmi műveltségének mélyülését, izlésének tisztulását, és tovább is ott van benne bátor és határozott forradalmi hitvallása. Ez a kötet egyúttal búcsú volt Szegedtől, a diákévektől, az egyetemről, melynek gazdag öröksége majd a következő évtizedben klasszikussá növe költészetében is visszacseng. Nem volt szegedi költő, Szeged csak egy szín az ő gazdag költészetében; forradalmi hit és mély humanizmusát azonban Szeged és vele Szeged egyeteme egyik legdrágább örökségének vallja. Lehetséges-e más, mint forró és keserű a könny, mely szemünkből kiesordul, amikor arra emlékezünk, hogy fiatal életét most tíz éve oltotta ki a nyilas banditák vadállati gaztelte?

Baróti Dezső

Nem tudhatom...

Radnóti Miklós verse

Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent, nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt kis ország, meszeringő gyerekkorom világa. Belőle nőtem én, mint fatörzsből gyöngye ága s remélem, testem is majd e földbe süpped el. Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz tédreped egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudem, tudom, hogy merre mennek, kik mennek az úton, s tudem, hogy mit jelenthet egy nyári alkonyon a házfalakról csorgó, vöröslő fájdalom. Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj, s nem tudja hol lakott itt Vörösmarty Mihály; annak mit rejt e térkép? gyárat s vad laktanyát, de nekem szücskét, ökröt, toronyt, szelid tanyát; az gyárat lát a látésón és szántóföldeket, míg én a dolgozót is, ki dolgoért remeg, erdőt, füttyös gyümölcsöst, szőlőt és sírokat, a sírok közt anyókat, ki halkán végyi sírokat, s mi föntől pusztítandó vasút, vagy gyárüzem, az bakterház s a bakter előtte áll, s üzen, piros zászló kezében, körötte sok gyerek, s a gyárak udvarában komondor hempereg; és ott a park, a régi szerelmek lányoma, a csókok íze számban hol méz, hol áfonya, s az iskolába menvén, a járda peremén, hogy ne feleljek aznap, egy köre léptem én, im itt e kő, de föntől e kő se látható, nincs műszer, mellyel mindez jól megmutatható. Hisz bűnösök vagyunk mi, akár a többi nép, s tudjuk miben vétkezünk, mikor, hol és miképp, de élnek dolgozók itt, költők is büntelen, és cseccszopólk, akikben megnő az értelem, világát bennük, őrzik, sötét pincékbe bújva, míg jelt nem ír hazánkra újból a béke ujja, s fojtott szavunkra majdan friss szóval ők felelnek.

Nagy szárnyadat borítsd ránk virrasztó éji felleg.